AVİM Yorum • No: 2020 / 24 • Haziran

ABD'DE DEMOKRAT BAŞKAN ADAYI JOE BIDEN VE ULUSLARARASI POLİTİKA

Turgut Kerem TUNCEL

Analist

Siyahi Amerikalı George Floydun 25 Mayıs 2020 tarihinde polis tarafından gözaltına alınırken boğularak öldürülmesi, ABDnin pek çok eyaletinde yaklaşık üç haftadır devam eden kimisi barışçıl kimisi şiddet içeren büyük toplumsal olayların yaşanmasına neden olmakta. Nefes alamıyorum ve siyahi hayatlar önemlidir sloganlarının damga vurduğu bu olayların Amerikan sistemine dair ırkçılık, toplumsal ve sınıfsal adaletsizlik, gelir ve fırsat eşitsizliği gibi bazı çok temel sorunları bir kez daha gün yüzüne çıkardığına ilişkin pek çok yorum basılı ve elektronik basında yer alıyor. Bunun yanında, Floydun polis tarafından öldürülmesiyle ortaya çıkan toplumsal tepkinin ABDde polis reformu gibi daha yüzeysel düzenlemelerin yanında sisteme dair birtakım değişimlerin tetikleyicisi olup olmayacağı hakkında tartışmalar da dikkat çekiyor.

Olaylarla ilgili yapılan yorum ve yürütülen tartışmaların bir boyutu da Floydun öldürülmesiyle ortaya çıkan toplumsal tepkinin ABDde Kasım 2020de gerçekleştirilecek başkanlık seçimlerini ne şekilde etkileyeceği hakkında. Kimileri, ortaya çıkan toplumsal tepkinin, ABD toplumunun bazı kesimlerinin zaten nefret ettiği Trump'ın ikinci kez Başkan seçilme şansını iyice azalttığını ve Trump döneminin sonuna gelindiğini düşünmekte. Öte taraftan bazı yorumcular ise, ABDde önemli bir kesim tarafından nefret edilse de Trumpın yine nüfusun önemli bir kesimi tarafından desteklendiğine, tüm dünyanın dikkatini çeken tuhaf tavırlarına rağmen, Trumpın başkanlığı döneminde ABDdeki ekonomik süreçlerin iyiye gittiğine dikkat çekiyor. Bu yorumcular, Floyd protestolarının Trumpın ikinci kez başkan seçilmesi için çok ciddi bir engel olmayacağını, Trump için asıl sorunun Covid-19 salgını nedeniyle son aylarda ABDde artan işsizlik ve bunun sonucu olarak toplumun belli kesimlerinde yaygınlaşan ve derinleşen yoksulluk olduğunu söylemekteler.

Tüm bu tartışmalar bir yana, 2020 başkanlık seçimlerinin sonucunu etkileyecek temel faktörlerden biri de kuşkusuz Cumhuriyetçi Trumpın karşısına çıkacak Demokrat başkan adayının kim olduğu, bu adayın ABD halkına neler vaat ettiği ve halkın bu vaatleri nasıl algıladığı olacaktır.

ABD standartlarında sosyalist olarak tanımlanan görüşlerini açıkça ifade etmekten kaçınmayan Bernie Sandersın Nisan ayında Demokrat Parti içindeki yarıştan çekildiğini açıklamasıyla, Joe Bidenın Demokratların başkan adayı olacağı kesinlik kazandı. 1942 yılında doğan ve seçilmesi halinde ABDnin en yaşlı başkanı olacak Biden, 1973-2009

yıllarında ABD Senatosunda Delaware eyaleti senatörü olarak görev yapmış, 2009-2017 yıllarındaki Obama döneminde Başkan Yardımcılığı görevini üstlenmiş kıdemli bir politikacıdır. Biden, 1988 ve 2008 yıllarında Demokratların başkan aday adayı olmuş ancak partinin başkan adayı seçilememiştir.

Joe Biden seçim çalışmalarında, ABDdeki ekonomi, ırk ayrımcılığı, kadın hakları, sağlık sistemi gibi sosyal sorunları vurgulayan bir söylemle seçmenin karşısına çıkmış olsa da, kendini uluslararası politika uzmanı bir siyasetçi olarak tanıtmaktan ve Trump döneminde ABDnin dış politika alanında içine düştüğü sorunları çözebilecek bir guru olarak sunmaktan geri durmamaktadır. Uzun siyasi kariyeri süresince dış politika konularıyla ilgili alanlarda faal bir siyasetçi olması, 1997 yılından bu yana, ABD dış politikasını şekillendiren önemli organlardan olan ABD Senatosu Dış İlişkiler Komitesinde yer alması, hatta bu komitenin başkanlığına kadar yükselmesi, Bidenın bu söyleminin arka planını oluşturmaktadır.

Resmi websitesinde yer alan şu ifadeler, oldukça genel olsa da, Bidenin dış politikada nasıl bir perspektifle hareket edeceğine dair bir fikir vermektedir.

> Dünya kaçınılmaz sorunlarla karşı karşıya; hızlı iklim değişimi, nükleer çatışma riski, ticaret savaşları, yükselen Çin ve saldırgan Rusya, sığınak ve güvenlik arayan milyonlarca mülteci ve evrensel insan hakları ve temel özgürlüklere saldırılar. Bir sonraki [ABD] başkan[ı] karşı karşıya olduğumuz sorunların üstesinden gelmek adına dünyayı harekete geçirmek için müttefiklerimizle ilişkilerimizi onarmalı ve küresel sahnede diktatör ve haydutlara karşı ayağa kalkmalıdır. Çoktandır devam ettirdiğimiz dünyanın ahlaki ve ekonomik lideri olma pozisyonumuzu geri kazanabiliriz.[1]

ABDnin küresel liderliğinin yeniden tesisi için müttefiklerle yara almış olan ilişkilerin onarılması vurgusu, yine aynı websitesinde, bizimle birlikte olan demokrasilerle olan koalisyonun güçlendirilmesi, uluslararası arenada ortaklığın restorasyonu ve yeniden tasavvuru,[2] gerekli durumlarda ve sadece son çare olarak güç kullanılması, bunun dışında dış politikada diplomasiye ağırlık verilmesi gibi ifadelerle birlikte yer almaktadır.

Peki, Biden gerçekten de kendini resmettiği gibi bir dış politika gurusu mudur? Biden, ABDnin gerçekten de ciddi yaralar almış küresel imaj ve pozisyonunu onarma başarısını gösterebilecek bir başkan adayı mıdır?

Bu soruların yanıtı, Bidenın Başkan Yardımcısı olduğu Obama yönetiminin dış politika karnesinin değerlendirilmesini de içeren detaylı bir analizi gerektirmektedir. Öte yandan, Bidenın dış politika yaklaşımına dair giriş niteliğinde bir takım hatırlatmalar yapılabilir. ABDde 1857 yılından beri yayın hayatına devam eden, ülkenin en eski ve saygın yayın organlarından olan merkez sol eğilimli *The Atlanticde* Kori Schake imzasıyla yayımlanan "Bidens Bad Foreign-Policy Ideas" ("Bidenın Kötü Dış Politika Fikirleri") başlıklı yazı[3] bu anlamda dikkat çekmektedir.

Yazısına Joe Biden dış politika ve güvenlik politikalarında pek çok yanlış yaptı sözleriyle başlayan Schake, daha sonra gelişen süreçlerin Bidenın 1991 Körfez Savaşı ve 2003 Irak işgali süreçlerindeki tutumunun yanlışlığını kanıtladığını belirtmekte, Bidenın Afganistan konusuyla ilgili olarak öngörüsüz bir çizgide durduğunu, El Kaide lideri Osama Bin Ladinin

öldürüldüğü operasyona karşı çıkacak kadar yanlış muhakemeler yaptığını örneklendirmektedir. Bunların yanında Schake, Bidenın askeri güç kullanımı konusunda ilkesiz olduğunu ve içgüdülerinin kendisini yanılttığını öne sürmektedir. Schake Biden belki de bu yüzden, Dış İlişkiler Komitesi Başkanı olmasına rağmen, Senatoda bulunduğu otuz yıl boyunca dış ve güvenlik politikalarında nadiren temel bir güç [figür] oldu şeklinde bir yorum yapmıştır. Aynı yazar, George W. Bush ve Barack Obama dönemlerinde Savunma Bakanı olan Robert Gatesin 2014de yayımlanan hatıratında yer alan Bidenın geçen kırk sene süresince, dış politika ve ulusal güvenlik alanlarına dair hemen tüm temel konularda yanlış yaptı şeklindeki görüşüne de yer vermiştir. Schakeın, Bidenın pozisyonunun ilkeler çerçevesinde değil siyasi rüzgârın estiği yöne doğru şekilleneceğine dair iddiası dikkat çekicidir.

Esasen yaklaşık kırk yıldır politikanın içinde yer alan Bidenın tipik bir Amerikan tarzı soğuk savaş liberali olduğu yönündeki görüşlerdeki doğruluk payı aşikârdır. Her ne kadar liberal değer ve ilkelere vurgu yapan bir söyleme sahip olsa da Bidenın kararlarını, son kertede, liberal değerlerle uyumlu olsun ya da olmasın, ABD ulusal çıkarlarına göre şekillendiren bir realist ve pragmatist olduğu yönünde bir fikrin yaygın olduğunun da altının çizilmesi gerekmektedir. Bunun yanında, Bidenın ABD ulusal çıkarlarına uygun kararlar vermek konusundaki kabiliyeti, bir başka deyişle, olayları tahlil etmedeki kifayeti ise bir başka soru işaretidir. Schakeın verdiği yukarıda aktarılan örnekler, ayrıca Suriye meselesi çerçevesinde, ABDnin yaklaşık yetmiş yıllık müttefiki olan bir ülkenin aleyhine, terörist örgütlerle iş birliğini savunan yaklaşımı, Bidenın siyasi değerlendirme konusundaki zafiyetine ve strateji geliştirme konusundaki miyopluğuna işaret etmektedir. Bidenın bu halinin, siyasi kariyeri boyunca içli dışlı olduğu ABDdeki bazı etnik lobilerle olan ilişkileriyle alakası da önemli bir mevzu olarak karşımızda durmaktadır.

Uluslararası politika gurusu olma iddiasındaki Bidenın uluslararası politikaya dair zaman zaman su yüzüne çıkan kifayetsizliğinin kendini, en hafif tabirle, komik, ABD Dış İşleri Bakanlığını ise zor duruma düşürdüğü örnekler mevcuttur.

2008 seçimleri döneminde Obama-Biden ekibi, iktidara gelmeleri durumunda Ermeni soykırım iddialarını tanıyacağına dair yaptığı açıklamalarla Amerikalı-Ermenilerin oylarını kazanmaya çalışmıştır. Ne var ki, Obama-Biden ekibi iktidara gelince bu vaadini unutmuş, 2010 yılında ABD Kongresinin konuyla ilgili bir kararına resmi olarak karşı çıkmış, 2012 yılında soykırım iddialarının tarihsel bir tartışmanın nesnesi olduğu yönünde bir açıklamayla benzer bir girişimin karşısında yer almış, 2013 yılında da konuyla ilgili öne sürülen tazminat taleplerine karşı bir tutum almıştır. Bu çerçevede, içinde soykırım iddialarının bir tarih komisyonu tarafından incelenmesi hakkında bir maddenin de yer aldığı 2009 Türkiye-Ermenistan Zürih Protokollerinin de Obama-Biden yönetimi tarafından desteklendiği hemen akla gelen bir başka husustur.

ABDdeki Ermeni (soykırım) lobisiyle ilişkileri çerçevesinde 1990 yılından bu yana soykırım iddialarının savunuculuğunu yapan Bidenın bu süreçlerde tükürdüğünü yalamasını meşrulaştırmak için çeşitli yalanlara başvurduğu Ekim 2010da YouTubea düşen bir videoda Amerikalı-Ermeni bir soykırım lobisi mensubuyla olan diyaloğu sayesinde ortaya çıkmıştır.

Bu videoda Obama-Biden yönetiminin soykırım iddiaları kapsamında verdiği sözleri tutmadığından şikâyet eden kişiye Biden, dönemin Ermenistan Cumhurbaşkanı Sargsyanın kendisini telefonla arayarak, Ermenistanın Türkiye ile uzlaşma için müzakere süreci içinde olduğunu, bu nedenle soykırım iddiaları konusunu fazla irdelememesini istediğini söylemektedir.

Bu videonun Ermenistandaki iktidar çevrelerinde tepki yaratması sonucunda, Erivandaki ABD Büyükelçiliği 29 Ekim 2010da bir açıklama yaparak, Biden ve Ermenistan Cumhurbaşkanı Sargsyanın Nisan 2009da iki kez telefonda görüştüğünü, ancak bu konuşmalarda Sargsyanın Bidena böyle bir talepte bulunmadığını belirtmiştir. Sonuçta ortaya çıkan tablo, ya ABD Başkan Yardımcısı Bidenın ya da ABDnin Erivan Büyükelçiliğinin ve dolayısıyla ABD Dış İşleri Bakanlığının yalan söylediğidir. Her iki durum da, uluslararası liberal düzenin hamisi ve lideri olma iddiasındaki bir devlet açısından utanç vericidir. Ortaya çıkan bu tablonun, Çin ve Rusya gibi liberal dünyayı tehdit ettiği düşünülen güçlerin yükseldiği bir uluslararası ortamda hâkim uluslararası düzen ve bu düzenden faydalanan aktörler açısından hiç hoş olmadığı açıktır.

Esasen 2008 seçimleri döneminde Obama-Biden ekibinin söylemlerinin, 2010 yılında yaşanan fiyaskonun ve 2009, 2010, 2012 ve 2013 yıllarında yaşanan süreçlerin, 2020 yılı seçimleri bağlamında akla gelmesinin önemli bir nedeni vardır; tıpkı Obamanın 2008 seçimleri döneminde yaptığı gibi, 2020 seçimleri bağlamında Biden da soykırım lobisine bir takım mesajlar vermekten geri durmamaktadır.

Biden, 24 Nisan 2020de Twitter hesabından, Başkan seçilmesi halinde soykırım iddialarını tanıyacağına dair bir paylaşım yapmıştır. Hatta vitesi daha da yükselterek, kısıtlı tarih bilgisini ve sınır dışı etmek (*deportation*) gibi kavramların ne anlama geldiği hakkında bir uluslararası politika gurusuna yakışmayacak düzeydeki düşük kavrayışını ortaya koyan "1915-1923 yıllarında yaklaşık iki milyon Ermeni kitlesel olarak sınır dışı edildi ve 1.5 milyon erkek, kadın ve çocuk öldürüldü. Rum, Asuri, Keldani, Süryani, Arami, Maruni ve diğer Hristiyanlar hedef alındı"[4] şeklinde bir ifadenin yer aldığı bir sayfalık bildiri yayımlamıştır. Bidenın geçmişten ders almadan, bu denli pervasız bir tavır sergilemesi kuşkusuz hafızalarda yer edecektir.

ABDnin hem içeride hem de uluslararası alanda sıkıntılar yaşadığı, uluslararası düzeni tehdit ettiği düşünülen özellikle Çin gibi ülkelerin yükselişte olduğu bir dönemde gerçekleşecek olan 2020 ABD Başkanlık seçimlerinin, ABD için olduğu kadar diğer devletler ve uluslararası düzen açısından da önemli sonuçları olacağı açıktır. Bu kapsamda, başkan adaylarından olan Joe Bidenın uluslararası siyaseti ve tek tek ülkeleri ilgilendiren söylemlerinin tüm dünya tarafından yakından takip edildiğini tahmin etmek zor değildir. Ülkelerin önümüzdeki dönemde pozisyonlarını, ABD başkan adaylarının geçmiş karneleri ve süreçteki söylem ve pratiklerine göre belirlemeye çalışacağı da öngörülebilir. Bu nedenle, ABDnin uluslararası alanda erozyona uğrayan konum ve liderlik iddiasını gündeme getiren ve akıllıca bir tutum sergileyerek müttefiklerle ilişkilerin yeniden rayına oturtulması ve diplomasiye ağırlık verilmesi gibi olumlu bir çizgiyi savunan Bidenin geçmişte yapmış olduğu hatalardan da ders alarak söylem ve pratiğini dikkatli şekilde inşa etmesi kendisi, ABD ve tüm dünya açısından faydalı bir çaba olacaktır.

Fotoğraf: Anadolu Ajansı

[1] "Joes Vision for America," 2020, erişim 13 Haziran 2020, https://joebiden.com/joes-vision/

[2] "American Leadership," 2020, erişim 13 Haziran 2020, https://joebiden.com/americanleadership/

[3] Kori Schake, "Bidens Bad Foreign-Policy Ideas," *The Atlantic*, 07 Haziran 2020, erişim 13 Haziran 2020, https://www.theatlantic.com/ideas/archive/2020/06/bidens-chance-disavow-his-bad-foreign-policy-ideas/612787/

[4] Bu bildiriye şu adresten ulaşılabilir: https://files.constantcontact.com/5f0c3bc7001/f3f9e161-5e60-49fd-b746-5c8c087229fc.pdf

Yazar Hakkında :

Dr. Turgut Kerem Tuncel, Avrasya İncelemeleri Merkezi'nde (Ankara) kıdemli analisttir. Avrasya jeopolitiği, Geniş Karadeniz Bölgesi, Güney Kafkasya, Karabağ ihtilafı ve Türk-Ermeni ilişkileri hakkında çalışmalar yürütmektedir.

Atıfta bulunmak için: TUNCEL, Turgut Kerem. 2026. "ABD'DE DEMOKRAT BAŞKAN ADAYI JOE BIDEN VE ULUSLARARASI POLİTİKA." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2020 / 24. Haziran 13. Erişim Ekim 30, 2026. https://avim.org.tr/tr/Yorum/ABD-DE-DEMOKRAT-BASKAN-ADAYI-JOE-BIDEN-VE-ULUSLARARASI-POLITIKA

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır